

N:o 64.

Ank. till Riksd. Kansli d. 7 April 1868, kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående väckta motioner om gästgifveri-, håll-, reserv- och postskjutsens skiljande från jordbruket m. m.

(1:sta U. A.)

Uti särskilda, inom Riksdagens Andra Kammare väckta, motioner är föreslaget:

1:o af Herr *Olof Nilsson* från Westerbottens län, med hvilken Herrar *G. Hægström* och *L. J. Fahlander* instämt, (i motion N:o 52) att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:t ingå med underdånig anhållan om vidtagande af åtgärder, ledande derhän att gästgifveri-, håll-, reserv- och postskjutsen måtte från jordbruket skiljas och af Staten öfvertagas, samt att Riksdagen måtte anslå för ändamålet erforderliga medel;

2:o af Herr *Per Ericsson*, med hvilken Herr *Pehr Pehrsson* från Gofleborgs län instämt, (i motion N:o 70), att gästgifveri-, håll-, reserv- och postskjutsen måtte skiljas från jordbruket och öfvertagas af Staten samt att erforderliga medel dertill måtte anslås;

3:o af Herr *Jonas Andersson* (i motion N:o 123):

a) att gästgifveri-, håll-, reserv- och postskjutsen måtte skiljas från jordbruket;

b) att såsom regel måtte bestämmas, att den resande sjelf betalar fulla värdet af den skjuts han begagnar, och Statens mellankomst således blott vid särskilda undantagsfall må påfordras, samt att vid regleringen af skjutsningsväsendet den minsta möjliga kostnad såväl för den resande som för Staten afses, på samma gång som ändamålsenliga anstalter för postens och resandes fortskaffande tillvägäbringas; och

c) att behöfliga medel för ändamålet måtte anvisas; uti hvilken motion följande ledamöter af Andra Kammaren instämt, nemligen Friherre *I. Koskull*, Herrar *A. Reuter-crona*, *Carl Anders Larsson*, *A. A. Andersson*, *G. Kolmodin*, *Nils Andersson*, *Arvid Jönsson*, *O. Hedengren*, *Per Nilsson* i Råby, *Eric Olsson*, *A. W. Uhr*, *Anders*

Ericsson, Liss Olof Larsson, Carl Liljenmark, F. W. Åman, Eric Dofsén, P. U. Ljuslin, P. O. Hörnfeldt och H. Hansson;

4:o af Herr *Carl Anders Larsson* (i motion N:o 278), att 70,000 Riksdaler, som icke voro behöfliga till lindring för postskjutsskyldige, utan föreslagits till indragning, måtte i stället tilläggas anslaget för lindring af håll- och reservskjuts-skyldigheten inom landet;

5:o af Herr *E. J. Rudberg* (i motion N:o 26), att den posthemmanen åliggande skyldigheten att fortskaffa posten för 40 öre per mil måtte upphöra och all postskjuts ställas på entreprenad, eller också postskjutslegan, der den ännu utgår med 40 öre per mil, förhöjas till hvad den utgör för reservskjutsen;

6:o af Herr *Eric Ersson*, med hvilken Herr *P. O. Hörnfeldt* och Herr *Pehr Pehrsson* från Gefleborgs län instämt, (i motion N:o 124) att posthemmanen, emot skyldighet att ikläda sig de onera, som åligga andra hemman, måtte befrias från det dem åliggande onus att för mindre än half ersättning skjutsa posten, och att postbefordringen sedan må verkställas genom af Poststyrelsen antagne entreprenörer, samt att, för vinnande af detta ändamål, eller på det att, derest detta icke blefve bifallet eller ej kunde genast i verket ställas, legan för denna skjuts måtte höjas till motsvarighet med annan skjuts, ett reservations-anslag af 30,000 Riksdaler måtte beviljas att utgå årligen, så länge behof deraf visade sig och Postverkets egna inkomster voro otillräckliga; samt

7:o af Herr *P. Östman* (i motion N:o 128), att Riksdagen måtte besluta, att, der posterna icke befordras på jernvägar eller med diligenser, utan genom postföreling af s. k. posthemman, legan måtte höjas till en Riksdaler milen samt att, derest denna tillökning i legan icke kunde bestridas af Postverkets egna medel, erforderligt reservationsanslag måtte för detta ändamål beviljas.

Beträffande posthemmansskjutsen bör Utskottet först anmärka, att en af Herr *P. Östman* i sistberörda motion meddelad uppgift, att inom motionärens ort en hemmansdel om $\frac{9}{24}$ mantal, som fortskaffade posten per år 882 mil, därför af Postverket uppbär endast 45 öre för milen, — hvilket förhållande motionären åberopat såsom bevis på de upoffringar, posthemmansinnehafvare skulle vara underkastade — icke torde i denna fråga böra tilläggas något afseende. Genom Kongl. Brefvet den 19 November 1858 är nemligen för den postföreling, som besörjes af posthemmansinnehafvare, befodringsafgiften fastställd, i fråga om postföreling inrättad före år 1830 och icke öfverstigande 312 mil om året på helt hemman, för dubbel post till 45 och för enkel post till 40 öre milen, men för postföreling utöfver 312 mil om året, äfvensom för postföreling, tillkommen från och med år 1830, samt för extra poster till 80 öre för milen. För en hemmansdel af den storlek, motionären angifvit, skulle således skjutslegan för all postföreling utöfver 117 mil om året utgå med 80 öre milen. Då emellertid Utskottet inhemtat, att motionärens berörda uppgift skulle afse $\frac{1}{2}$ mantal Skullersta i Nora socken af Wester-Norrlands län, har Utskottet förskaffat sig del af 1866 års liquid öfver legan för den af nämnda hemman bestridda postskjuts. Vid granskning af denna liquid, hvilken härhos bifogas (Bil. Litt. A.), visar sig att missförstånd af liquidens uppställning torde hafva legat till grund för motionärens upplåtning af legans beräkning.

Redan vid 1859—1860 års riksdag förklarade Rikets Ständer i underdånig skrifvelse den 26 Oktober 1860, att de, i anledning af Kongl. Maj:ts i sammanhang med väckt fråga om ordnande af skjutsningsbesväret i allmänhet framställda förslag om postföringsskyldighetens skiljande från jordbruket, funnit godt den nädiga framställningen på det sätt bifalla, att postföringsskyldigheten måtte, i den mån Kongl. Maj:t funne sådant lämpligen kunna ske, från jordbruket skiljas, emot åliggande för posthemmanen att fullgöra de onera, från hvilka de hittills varit i egenkap af posthemman befriade och att, såsom följd häraf, posthemmanen tillförbundos att, i likhet med andra i skjutslag indelade hemman, deltaga i det allmänna skjutsningsbesväret, såsom det komme att utgöras. För den ökade kostnad, som genom dymedelst uppkommande förhöjning i postskjutslegan beräknats uppstå, ställde Rikets Ständer till Kongl. Maj:ts disposition ett årligt reservationsanslag af 70,000 Riksdaler Riksmünt, med bemyndigande tillika för Poststyrelsen att använda de besparingar, som å detta anslag kunde göras, till ordnande å postvägar af gemensam befordran för post och resande. — Kongl. Maj:t, som vid pröfning af denna underdåniga framställning ansåg, att något allmännare upphäfvande på en gång öfver hela riket af postskjutskyldigheten icke borde för det dåvarande ifrågakomma, utan den af Rikets Ständer åsyftade förändringen i sättet för postens fortskaffande under dåvarande förhållanden och till en början lämpligast böra, i enlighet med hvad redan till någon del egt rum, åstadkommas genom inrättande å de mest befarna postlinierna af s. k. postdiligenser, afsedda att fortskaffa på en gång post, paketer och resande, meddelade i följd häraf, i skrifvelse till General-poststyrelsen af den 21 Juni 1861, nådig föreskrift om anordnande af ett större antal diligenslinier, hvarjemte förordnades, att Postverket i händelse af behof egde såväl för befordrande af postdiligenserna, som för förenade bref- och paketposter samt i vissa fall äfven för vanlig brefpost, anlita gästgifveri-, håll- och reservskjuts mot förhöjd lega enligt uppgifna grunder. Genom denna anordning blef den postföring, som af posthemman bestriddes och hvilken intill år 1859 uppgått till 214,149 mil årligen, ytterligare minskad med 85,000 mil på året, då särskildt räknades den väglängd, som af hvarje till postföring använd häst tillryggalades.

Härigenom blefvo visserligen en stor del posthemmansinnehafvare befriade från utgörande af postskjuts, men deremot ernådtes icke i någon mån det ändamål, Rikets Ständer med anvisande af ofvanberörda anslag afsett, eller postskjutsens skiljande från jordbruket, då skjutsningen blott öfverflyttades från posthemmanen till i allmänhet skjutsskyldiga hemman. Anslaget behöfde icke heller anlitas, utan blef vid påföljande riksdag indraget, men deremot anvisade Rikets Ständer då, jemlikt underdånig skrifvelse af den 19 November 1863, ett reservationsanslag till enahanda belopp, 70,000 Riksdaler, för att af Poststyrelsen användas till postdiligensernas fortskaffande på sådant sätt, att de skjutsskyldige ej dermed betungades. Först genom de åtgärder, som häraf blefvo en följd, bereddes i sjelfva verket jordbruket lindring, i det sedermera befordringen af all diligenspost samt till större delen äfven af annan post blifvit ställd på beting. Så utgjorde under nedannämnda år antalet mil, för hvilket lega blifvit utbetald:

	<u>1864.</u>	<u>1865.</u>	<u>1866.</u>
för diligenspost	139,676.	365,697.	352,880.
„ annan betingad skjuts	49,774.	104,863.	120,254.
„ posthemmansskjuts	76,538	68,814.	64,554.
„ gästgifveriskjuts	103,360.	47,409.	41,575.

Posthemmanen i hela riket, som år 1859 utgjorde 746 med sammanlagdt 495 $\frac{3}{4}$ mantal, hafva genom sedermera skedda indragningar minskats:
 vid slutet af år 1864 till 400 med tillhoppa 218 $\frac{3}{4}$ mantal
 " " " " 1865 " 331 " " 179 $\frac{1}{4}$ "
 " " " " 1866 " 314 " " 167 $\frac{1}{4}$ "

Det onus, postskyldigheten innebär, är således numera redan till väsendtligaste delen från jordbruket aflyftadt, men de upprepade framställningar om postskjutsskyldighetens borttagande, som vid riksdagarne blifvit gjorda, antyda, att äfven den jämförelsevis mindre betydliga posthemmansskjuts, som ännu utgår, i vissa orter kännes tryckande, och det synes därför önskvärdt, om detta onus kunde, utan synnerlig olägenhet för det allmänna, helt och hållet upphöra. Enligt tillgängliga uppgifter utgjorde under år 1865 medelbeloppet af lega per häst och mil för postdiligensernas fortskaffande 1 Riksdaler 23 öre, och då den nuvarande posthemmansskjutsen till en del betalas efter 80 öre milen samt vanlig postskjuts otvifvelaktigt kan betingas till lägre lega än diligensskjutsen, torde de kostnader, som af de ännu återstående posthemmanens indragning skulle föranledas, icke kunna autagas blifva så betydliga, att derför skulle med en sådan indragning ytterligare anstå, helst från dessa kostnader bör afräknas ej mindre den från Postverket nu med 2,672 Riksdaler 1 öre utgående roteringsersättning till roterade posthemman, än äfven den godtgörelse, Statsverket komme att vinna genom de rotevakansafgifter, som efter förändringen böra af de nuvarande roteringsfria posthemmanen erläggas. Utskottet, som föreställer sig, att denna ökade kostnad bör kunna af Postverket med dess nu beräknade inkomster utan särskildt anslag bestridas, tillstyrker alltså,

- a) att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet dels anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta vidtaga sådana åtgärder, att postskjutsskyldigheten må, så skyndsamt som lämpligen kan ske, från jordbruket skiljas, emot åliggande för posthemmanen att fullgöra de onera, från hvilka de hittills varit i egenskap af posthemman befriade, dels ock hemställa, att, derest, af brist på medel, hinder för hela postskjutsens ställande på beting skulle möta, Kongl. Maj:t då måtte till Riksdagen göra den nådiga framställning, hvartill omständigheterna kunna föranleda.

Vidkommande åter gästgifveri-, håll- och reservskjutsen, får Utskottet erinra, hurusom vid den pröfning, som under de sednare riksdagarne egnats hithörande frågor, den åsigt städse gjort sig gällande, att den lämpligaste, om ej enda, vägen för undanröjande af skjutsningsskyldighetens menliga inverkan på jordbruket vore skjutslegans höjande, så att den resande komme att betala hvad skjutsen under gynnsamma förhållanden kunde anses vara värd, samt inrättandet af entreprenader och Statens mellankonst på de ställen, der entreprenadens uppehållande skulle för de skjutsskyldiga hemmanen blifva alltför tryckande. I enlighet härmed anhöllo Rikets Ständer i underdånig skrifvelse den 30 November 1863, det Kongl. Maj:t måtte täckas å alla gästgifvaregårdar i riket låta, såvidt görligt finnes, inrätta entreprenader, dervid, då sådant af förhållandena nödigt påkallades och entreprenader ej på annat sätt kunde åvägabringas, en lega af högst 1 R:dr 50 öre per mil i stad och 1 R:dr 20 öre per mil på landet finge uppbäras; hvarjemte Rikets Ständer till Kongl. Maj:ts disposition ställde ett årlig reservationsanslag af 100,000 R:dr Rant, att användas till lättnad för skjutsningstungan i de fall, der densamma genom entreprenad bestriddes och befunes särdeles tryckande. Vid

näst påföljde riksdag förnyades, i underdånig skrifvelse af den 2 Maj 1866, berörda anhållan och anslaget höjdes till 125,000 R:dr, vid hvilket belopp det sedermera blifvit bibehållet. I anledning af dessa Rikets Ständers framställningar har Kongl. Maj:t, som, med anledning af de ifrån flertalet af landsting och länsstyrelser framställda anmärkningar emot det af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Malmöhus län väckta förslag om skjutsens ordnande länsvis med ovilkorlig entreprenad vid alla stationer och lika bidrag från alla skjutsningsskyldiga hemman, ansett frågan om detta förslags genomförande böra förfalla, genom nådig Kungörelse af den 14 December 1866, bland annat förordnat, att å alla skjutsställen i riket, nemligen der, hvarest entreprenader ej vore inrättade, så snart omständigheterna det medgäfvö, samt å de öfriga, der entreprenader nu funnos, i den mån derom ingångna kontrakt tilländagingo, borde, såvidt öfverenskommelser derom kunde träffas, genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes försorg inrättas entreprenader, med rättighet för entreprenör att, der icke lägre anbud vid auktion gjordes, uppbära skjutslega af högst 1 R:dr 50 öre i stad och 1 R:dr 20 öre å landet, samt att, der entreprenad icke kunde mot åtnjutande allenast af berörda högsta skjutslega åstadkommas, utan vederbörande skjutslag nödgades för ändamålets vinnande lemna särskildt bidrag, skulle skjutslagen, för hvad de till skjutsens bestridande på sådant sätt nödgats utgifva, undfå af statsmedel, i mån af ofvan omförmälda anslags tillräcklighet, ersättningsbidrag enligt de grunder, Kongl. Maj:t i cirkulär till länsstyrelserna af den 24 Januari 1865 stadgat; varande, i anledning af väckt fråga om rätt för Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, till underlättande af skjutsentreprenaders införande, i sammanhang med beslut om dylik entreprenad, äfven meddela föreskrift om flyttning af skjutsstation, uti berörda cirkulär jemväl förklaradt, att — då sådan flyttning befinnes kunna verkställas, utan att angränsande skjutslag förnäras genom betydligare utsträckning eller förkortning af deras skjutshall, och äfven resandes herbergering och förplägning kan å den foreslagna nya stationen behörigen tillgodoses, samt flyttningen är utförbar, utan att de friheter, räntor eller andra dylika förmåner, som blifvit förut varande gästgifverier i laga ordning tillerkända, från dem borttagas, — förflyttningar få ske för den tid, entreprenadkontraktet är gällande.

Innan resultaterna af dessa så nyss meddelade nådiga stadganden hunnit visa sig, anser sig Utskottet icke kunna tillstyrka några åtgärder till förändradt anordnande af skjutsväsendet. Dessa resultat kunna först efter några år, då tiden för de äldre entreprenadkontrakten tilländagått och nya kontrakt hunnit tillvägbringas, tillförlitligen bedömas. Det bör nemligen kunna antagas, att den rättighet till förhöjd skjutslega, som då kan entreprenörerne medgifvas, kommer att verka till ej obetydlig minskning i de bidrag, som nu på många ställen måste af de skjutskyldiga hemmanen för entreprenadernas uppehållande utgöras. Emellertid ådagalägga de för år 1867 från länsstyrelserna inkomna uppgifter, att förberörda stadganden kraftigt medverkat till inrättande af entreprenader. Härhos bilagda sammandrag öfver dessa uppgifter (Bil. Litt. B.) visar, att entreprenader numera äro inrättade vid 897 skjutsstationer, och att åtminstone 343 entreprenader grunda sig på under nästlidet år upprättade kontrakt.

Beträffande de bidrag, som från skjutsskyldige hemman till entreprenadernas uppehållande utgöras, inhämtas af länsstyrelsernas i sådant hänseende till Kongl. Maj:t insända uppgifter, att bidraget utgått för hvarje skjutsskyldigt helt förmedladt mantal:

vid	8	gästgifvaregårdar med	mindre än 1 R:dr	öfver 16 R:dr	mantalet				
"	117	"	emellan 1 R:dr	och 10 R:dr	"	"	"	"	"
"	67	"	"	10	"	"	20	"	"
"	38	"	"	20	"	"	30	"	"
"	22	"	"	30	"	"	40	"	"
"	23	"	"	40	"	"	50	"	"
"	25	"	"	50	"	"	60	"	"
"	17	"	"	60	"	"	70	"	"
"	6	"	"	70	"	"	80	"	"
"	17	"	"	80	"	"	90	"	"
"	3	(Skatt- ungbyn och Gran- gärde i Koppar- bergs län samt Si- monstorp i Bråbo härad af Östergöt- lands län)	"	90	"	"	100	"	"
"	4	gästgifvaregårdar (Åby i Calmar län, Arvika köping i Wermlands län, samt Krokforss och Orrnäs i Wester- Norrlands län)	"	100	"	"	110	"	"
"	2	gästgifvaregårdar (Tyngsjön i Kop- parbergs län och Bjurbäcken i Werm- lands län)	"	110	"	"	120	"	"
"	3	gästgifvaregårdar (Borsna i Krono- bergs län, Stenåsen i Wermlands län och Texan i We- ster-Norrlands län)	"	120	"	"	130	"	"
"	2	gästgifvaregårdar (Böle i Kopparbergs län och Webomark i Westerbottens län)	"	130	"	"	140	"	"
"	2	gästgifvaregårdar (Ofvansjö och Wass- näs i Wester-Norr- lands län)	"	150	"	"	160	"	"
"	1	gästgifvaregård (Högforss i Örebro län)	"	160	"	"	170	"	"

vid	3 gästgifvaregårdar (Bergsäng och Näs i Wermlands län samt Lingbo i Gefle- borgs län)	med emellan 170 R:dr och 180 R:dr öfver 16 R:dr mantalet
"	1 gästgifvaregård (Råda i Wermlands län)	" " 190 " " 200 " " " " "
"	1 gästgifvaregård (Särna i Koppar- bergs län)	" 218 R:dr 46 öre på mantalet
"	1 gästgifvaregård (Kårböle i Gefle- borgs län)	" 240 " — " "
"	1 gästgifvaregård (Häcn i Koppar- bergs län)	" 247 R:dr 97 öre " "
"	2 gästgifvaregårdar (Brattforshyttan och Yngshyttan i Werm- lands län)	" 256 " — " "
"	1 gästgifvaregård (Triabo i Calmar län)	" 282 R:dr 35 öre " "
"	1 gästgifvaregård (Bogerud i Werm- lands län)	" 352 R:dr 65 öre " "
"	1 gästgifvaregård (Långbanshyttan i Wermlands län)	" 1,303 R:dr 27 öre " "

S:ca 369.

Då entreprenadernas antal utgör, förutom de 14 nya skjutsinrättningarne, som ej äro med skjutslag försedda, 883, förefinnes således vid 514 gästgifvaregårdar entreprenad, dertill antingen de skjutsskyldige icke lemna något bidrag eller åtminstone bidraget icke öfverstiger 16 R:dr på helt mantal. Inom Göteborgs och Bohus län, der, på sätt sammandraget utvisar, 42 gästgifvaregårdar äro försedda med entreprenad, utgår från de skjutsskyldige icke något bidrag.

Ehuruväl genom det allmännare inrättandet af entreprenader och det understöd af statsmedel, som från förberörda å Sjette Hufvudtiteln uppförda anslag å 125,000 R:dr kommer de skjutslag till del, som till entreprenadernas uppehållande erlägga å landet utöfver 16 R:dr för mantalet och i stad mera än 24 R:dr för hvarje fullt hundratal af stadens inneånare, och hvilket understöd för åren 1865 och 1866, då anslaget utgjorde blott 100,000 R:dr, uppgått till hälften af hvad de skjutsskyldige utöfver nyssnämnda bidrag tillskjutit, skjutsningstungan kan anses i allmänhet väsendtligen lättad, qvarstår emellertid likväl det förhållande, att i en del orter de skjutsningsskyldiges bidrag fortfarande uppgå till så höga belopp, att de måste anses särdeles betungande, men för att kunna tillförlitligen bedöma, huruvida särskilda åtgärder lämpligen kunna och böra vidtagas för att undanröjda de utomordentliga missförhållanden, som i detta hänseende inom vissa orter ega rum,

erfordras en speciel utredning af de orsaker, som vid de särskilda skjutsstationerna betinga svårigheten att anordna entreprenad. En sådan, på noggranna undersökningar genom kronobetjeningen grundad, utredning är så mycket mera af nöden, som, enligt hvad upplyst blifvit, entreprenaderna på en del ställen varit endast skenbara och åstadkommits endast för att bereda de skjutsskyldige, som efter enskild öfverenskommelse fortfarande uppehållit skjutsningen, dels högre skjutslega och dels särskildt understöd af statsmedel.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer Utskottet,

- b) att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta genom vederbörande länsstyrelser noggrannt utreda de förhållanden, som kunna anses betinga de höga bidragen för entreprenadinrättningar å alla de ställen, der dessa bidrag uppgå till anmärkningsvärdt höga belopp, eller åtminstone der de öfverstiga 50 R:dr på hvarje helt hemman, eller för stad enahanda belopp på hvarje fullt hundratals af stadens innevånare, samt att Kongl. Maj:t ville låta för Riksdagen framlägga den sålunda åstadkomna utredning, jemte förslag till de åtgärder, hvilka för undanrödjande af de missförhållanden, som i verkligheten må ega rum, kunna finnas mest lämpliga; och
- c) att förenämnde motionärers framställningar icke må till någon vidare Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 April 1868.

På Utskottets vägnar:

Arv. Fr:son Posse.

Reservation:

af Herr *Carl Anders Larsson*: "Stats-Utskottets majoritet, som fattat definitivt beslut i skjutsfrågan inom några få minuter efter det förslaget blifvit slutligen uppläst, har i sammanhang med nämnda beslut förordnat: att Betänkandet skulle omedelbarligen aflemnas till tryckning, utan afvaktande af de reservationer man deremot ville afgifva. Följden häraf blifver den, att man måste skrifva sin reservation på fri hand, utan att ega tillgång till Betänkandet, hvars motivering man eljest vorc i tillfälle att vederlägga. Skjutsningsskyldighetens skiljande från jordbruket har under de sednare riksdagarne varit ett stående thema, som gifvit anledning till
många

många olika variationer, allt efter hvar och ens olika intressen. Under det den jordbrukande klassen ansett rättvist, att hvar och en sjelf betalar de tjenstbarheter han begär, har deremot ett ännu mäktigare intresse funnit det med sina fördelar öfverensstämmande att få resa land och rike omkring på den jordbrukande klassens bekostnad. Uti alla andra fall vill man gerna hylla den satsen, att hvarje sak får gälla hvad den kan; men då fråga är om gästgifvareskjuts, då söker man göra gällande en helt annan lära. Här ställer man den hjälpande parten rättslös emot den hjälpte. Man fastställer en taxa, hvarefter man tvingar jordbrukaren att, mot sin vilja, ställa sig till den resandes förfogande. Den skjutsande, som måhända sjelf behöfde företaga en vida angelägnare resa, ålägges genom lag, vid högt äfventyr, att uppskjuta sin egen resa för att i stället forskaffa en för honom högst främmande person. Kan det ligga någon rättsgrund uti ett sådant förhållande? Visst icke! Tvärtom, det ligger häruti den mest himmelskriande orättvisa. Än mer, det ligger ett uppenbart hän emot den personliga och den medborgerliga friheten. Efter Utskottets förslag skulle dock detta onaturliga slafveri fortfarande komma att existera, ty den halfnesyr Utskottet föreslår tjenar endast att för en längre tid undanskjuta frågans ändamålsenliga lösning. Det visar sig af de fjorton nya gästgifverier, som blifvit inträttade på den basis att den resande får betala skjutsen sjelf, att en sådan anordning låter sig verkställas, utan förnärmande af enskild persons rätt. Hvarföre icke då genomföra en sådan reform vid äfven de gamla gästgifverierna? Det lider icke det ringaste tvifvel att skjutsen skulle kunna ordnas på alla våra gästgifverier så, att de skjutsande finge betala hela kostnaden sjelfve. Om gästgifverierna vore flyttbara, så skulle de resande blifva forskaffade mot ännu billigare skjutslega, än den fastställda, på en del gästgifvaregårdar, fastän det möjligen kunde inträffa, att skjutslegan stegrades något öfver taxan på en mindre del af gästgifvaregårdar; men detta bevisade ingenting annat än att skjutstjenstbarheten hade ett högre värde på olika orter.

Det enda motiv Utskottet åberopat som skäl för dess knapphändiga förslag består deri: att Utskottet ville erfara verkningarne af stadgandena uti Kongl. Maj:ts nådiga Cirkulär den 24 Januari 1865. Utskottet antyder sjelft att verkningarne af högstberörda nådiga Cirkulär icke visa sig förrän efter flera års förlopp.

Häruti ligger sålunda det löftesrika hopp att missförhållandet icke skall fortfara till evig tid. Om en eller annan generation ytterligare skulle hinna att multna i jordens sköte, innan den lyckliga perioden kan inträffa, detta anser Utskottet ingenting betyda, då orättvisan huunit vinna en hundraårig häfd! Det beror nu på den nya Riksdagens tvänne Kamrar, att trycka sitt insegel på detta Utskottets förslag, så kan man vara förvissad, att denna fråga, för framtiden, kommer i lika goda händer som under den tid då de fyra Riks-Stånden hade landtmannens väl eller ve i sina händer.

Att begära en sådan utredning som den af Utskottet föreslagna, har naturligtvis ingen annan verkan än den: att man vid kommande riksdagar åberopar sig på den väntande utredningen för att undvika ingå i hufvudsakligt besvarande af nya motioner i ämnet. Om någon ekonomisk fråga varit undersökt och vunnit utredning så är det denna. Uti flerfaldiga Komité- och Utskotts-betänkanden har man tillförlitliga uppgifter om skjutstungans tillkomst och utveckling sedan hundradetals år tillbaka. Man behöfver således icke vidare forska i häfderna för att

vinna upplysning om denna kvarleva från våldsgästningens tidevarf, ty alla upplysningar härom äro öfverflyttade till vår tid.

Må man därför gripa det onda i roten och göra ett slut på de otaliga klagomål, som häremot framkommit hvarenda riksdag under närvarande århundrade; man må icke tro att den orättvist lidande delen af Svenske medborgare nu längre låter spela gäck med sig i en angelägenhet, der man vet att man ställt sig på rättvisans ståndpunkt.

Det är med anledning af såväl hvad jag härutinnan anfört, som ock hvad de afslagna motionerna innehålla, jag vördsammast yrkar:

att Riksdagen ville, med ogillande af hvad Utskottet föreslagit uti punkterna b och c, för sin del besluta:

- 1:o att gästgifveri-, håll- och reserv-skjutsen skiljes från jordbruket; samt
- 2:o att såsom regel bestämmes, att den resande sjelf betalar fulla värdet af den skjuts han begagnar. Detta värde utränes genom entreprenad för hvarje gästgifveri. Om legan skulle öfverstiga 1 R:dr 50 öre per mil för en häst, lemnas entreprenör ersättning af statsmedel till halfva beloppet samt af dem, som förut haft åliggande att skjutsen uppehålla, till andra hälften;
- 3:o till bestridande af möjligen uppkommande kostnader anvisar Riksdagen, utom redan beviljade 125,000 R:dr, ett ytterligare anslag af Sjuttiotusen Riksdaler Riksmynt.“

Uti ofvanstående reservation förena sig

P. J. Hörmfeldt.

Eric Ersson.

Bil. Litt. A.

Liquid för posthemmanet Skullersta i Nora socken öfver postskjutslegan m. m. för år 1866.

	Mil.	Legga för milen.	Riksmünt.	Summa Riksmünt.
Ordinarie posten	341 $\frac{1}{4}$	0,45	153 56 $\frac{1}{4}$	
Ökad hästantal	162	0,45	72 90	
Extra poster	—	—	—	
Tillökning för postföring öfver hemmantalet	379 $\frac{3}{4}$	0,35	132 91 $\frac{1}{4}$	
Postföring efter gästgifveriskjutslega	—	—	—	
Väntningspenningar för året	—	—	—	
Särskild vedergällning för postens fortskaffande med egen farkost öfver Ångermanelfven enligt skrifvelse den 26 April 1866 . .	—	—	86 25	445 62 $\frac{1}{2}$
Enligt qvittens af den 7 Juli 1866 är utbetaldt	—	—	233 —	
Återstoden, som nu betalas, utgör	—	—	212 62 $\frac{1}{2}$	445 62 $\frac{1}{2}$

Hernösands Postkontor den 2 Januari 1867.

C. V. Ulfsparre.

Förestående Tvåhundredolf R:dr 62 $\frac{1}{2}$ öre qvitteras.

N. P. Rumström.

Att föreskrifne postförare tillstå sig hafva bekommit förbemälta 212 R:dr 62 $\frac{1}{2}$ öre intygas på begäran.

P. Berg.

Bil. Litt. B.

Sammandrag af de från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen för
år 1867 insända uppgifter å skjuts-entreprenader m. m.

	Jernvägs-stationer, der skjuts-entreprenad är inrättad.	Antal gästgifverier, der entre- prenad är inrättad.							Gästgifve- rier utan ent- reprenad.			Summa Summarum.	
		I städerna.				Å landet.			Summa.	I städerna.	Å landet.		Summa.
		lega per mil.				lega per mil.							
		1: 50.	1: 40.	1: 20.	1: —	högre än 1: 20.	1: 20.	1: —					
Upsala län	—	—	—	2	—	—	4	20	26	—	2	2	28
Stockholms län	2	2	—	2	—	—	21	15	42	2	11	13	55
Södermanlands län	2	—	—	2	—	—	1	18	23	4	28	32	55
Östergötlands	—	1	—	4	—	—	21	27	53	—	16	16	69
Gotlands	—	—	—	1	—	—	—	12	13	—	45	45	58
Calmar	—	—	—	3	—	—	25	10	38	2	64	66	104
Blekinge	—	2	—	1	—	—	6	3	12	—	10	10	22
Jönköpings	—	1	—	1	—	—	30	7	39	1	33	34	73
Kronobergs	—	1	—	—	—	—	31	6	38	—	31	31	69
Christianstads	1	1	—	1	—	—	14	2	19	1	19	20	39
Malmöhus	—	3	—	2	—	1	8	10	24	1	12	13	37
Hallands	—	—	—	4	—	—	12	4	20	1	15	16	36
Göteborgs och Bohus län	—	—	—	2	—	—	26	14	42	3	49	52	94
Elfsborgs	—	—	—	1	—	—	9	2	12	4	104	108	120
Skaraborgs	—	—	1	5	—	—	20	39	65	—	17	17	82
Örebro	1	—	—	3	1	—	6	38	49	—	2	2	51
Wermlands	—	1	—	2	—	—	6	21	30	—	115	115	145
Westmanlands	—	1	—	3	—	—	8	18	30	—	4	4	34
Kopparbergs	—	2	—	1	—	6	27	33	69	—	3	3	72
Gefleborgs	—	1	—	2	—	—	6	33	42	—	2	2	44
Wester-Norrlands	—	1	—	1	—	—	4	51	57	—	21	21	78
Jemtlands	—	—	—	1	—	1	—	56	58	—	—	—	58
Westerbottens	—	—	—	1	—	—	12	32	45	1	12	13	58
Norrbottnens	—	—	—	3	—	—	20	28	51	—	2	2	53
Summa	6	17	1	48	1	8	317	499	897	20	617	637	1,534